

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

Szerkesztőség és kiadó hivatal
piacszor Dietrich ház 277 szám.Előfizetheti Kolozsvárt Stein János úr középüctzei könyvkereskedésében, valamint a
szerkesztőségnél; vidékről minden postahivatálnál. Előfizetési díj félre 6 pf. évnegyedre 3 pf.Hirdetések 10 p. kr. beíratási bélyeg díj,
s minden négyhasábs egy sor után 4 p. kr-nak Stein köz-
épüctzei kereskedésébe beküldése mellett kiadnak.

ÉRDemes

OLVASÓINKHOZ.

Ezennel lapunk negyedik ívét küldöttük meg újabb előfizetőinknek kívül mindazon tisztelt hazafiakhoz, kik a múlt évnegyedben lapunkra előfizettek volt, czélunk volt ezzel, részint új szerkesztetében lapunkat megismertetni, részint időt hagyni, hogy kik szándékoznak, az előfizetést továbbra is megtehessék. Ezutánra lapunkot csak azokhoz küldhetjük meg, kik azt megrendelték vagy megrendelni sziveskednek.

A szerkesztőség.

Közlemény az erdélyi muzeum-egyleti
ajánlatok iránt.

XXVIII. *)

ajánl	1143.) Kun Gothárd	1200 pf. u. p.
	1144.) A szilágy-somlyói Casino-egyesület készpénzül	500 „
	1145.) Pataky Miklós ur	200 „
	1146.) Jancsó Demeter ur	100 „
	1147.) Wendler Frigyes, kolozsv. polgármester úr	100 „
	1148.) Pálffy Mihály ur 45 darab könyvet és egy rendes	5 „
részvényt	1149.) Özv. Vas Miklósné egy r. r.	5 „
	1150.) Bota György ur két dr. könyvet és két dr. ezüst	38 „
muszka pénzt	1151.) Tóth Ferencz által Csik-Somlyón rendezett muze- umi tánczvizgalom beadott jövedelme 40 pf., ezenkívül ugyanazon hazafitól 3 dr. régi pénzt.	34 pf. 13 xr.
	1152.) Balázsfalván rendezett muzeumi tánczvizgalom be- adott jövedelme 2 dr. cs. arany és	5 „
jövedelme	1153.) Tóvisen rendezett muzeumi tánczvizgalom beadott	5 „
	1154.) Gyulai József ur egy r. r.	5 „
	1155.) Kollerfy Mihály ur egy r. r.	5 „
	1156.) Medgyesi Tivadar ur egy r. r.	5 „
	1157.) Gothárd József ur egy r. r.	5 „
	1158.) Ifj. Veszprémi Elek ur egy r. r.	5 „
	1159.) Kolozsvári Imre ur egysz. mind.	20 „
	1160.) Hajos János ur egysz. mind.	20 „
	1161.) Miller Péter egysz. mind.	5 „

*) A közelebbi — 55 számú Közlönyben, az első hasábon az 1118. tétele szám alatti ajánlat rendén néhány sötét szomorujelentés helyett, néhány kötet szomorujelentés olvasandó. Továbbá az 1124. szám alatti ajánlat tevő neve így igazítandó: Benicz.

EGY KIHALT CSALÁD TITKAIBÓL.

(Beszély)

Gr. Lázár Kálmántól.

(Folytatás.)

1808-ban egy bankó hamisítót fogtak el valahol a bádeni nagyhercegségben, ki némelyek állítása szerint bámulatosan hasonlított az említett rejtélyes egyéniséghez.

Elég különös, de bizonyos, hogy ez idő óta többé nem jelent meg a nyaralón a tudós ur.

Még több gyanura adott alkalmat azon körülmény, hogy nem soká oly jelek mutatkoztak, mik Fortsholm vagyoni állását éppen nem rózsaszínbe tüntették föl.

1809-ben a báró Gertruddal együtt ismét bádeni jószágába utazott, pár hónapot ottan töltendő.

Gertrud ekkor mintegy tizenhat éves volt.

Boldog kor, melyben a fájdalom is rózsaszínű, mikor az érzelmek legszebben virágzanak a kebelben, még nem ismerve vihart.

A fiatal leány e mosolygó szép vidéken sokkal derültebb lön. Az a fájdalom epedős, mi minden vonásából kiolvasható volt ottan eltűnt, vagy legalább csak nagyon ritkán lön észrevehető rajta. Legfőbb gyönyörét a sétákban találta.

A park mögötti rétig egy cserjével benőtt kis hegy nyult alá. A cserje között csinos, de elhagyatott magános vadász lak állott.

E lak egy vén mysantrop tulajdona volt.

Kevészel Friedenshauba (nevezzük így a falut) jöveletek után Gertrud egy szép alkonyon kilopózott terméből, szerencsésen kikerülve vén nevelője figyelmét, ki egészen el volt merülve Mde Staél Corinnájának olvasásában, s a parkon át kísért a mezőre.

Egészen elmerült azon ábrándképekben, miket csak tizenhat éves kebel ismer, s miket az angyalok szép álmaihoz hasonlíthatunk.

Minő világ, minő világ ez?!

De hagyjuk, elaggott kebel úgy se értene meg, bár mily

1162.) Herczeg János ur két r. r. évenként	10 xr.
1163.) Gr. Lázár Klára két r. r.	10 „
1164.) Gr. Lázár György ur egy r. r.	5 „
1165.) Fiai: gr. Lázár Imre egy r. r.	5 „
gr. Lázár Olivér egy r. r.	5 „
gr. Lázár Aladár egy r. r.	5 „
1166.) Széles Farkas ur egy r. r.	5 „
1167.) Kosztin Tamás ur egy r. r.	5 „
1168.) Horkai András ur 171 dr. könyvet.	5 „
1169.) Mikó Mihály ur egy r. r.	5 „
1170.) Molnár József ur egy r. r.	5 „
1171.) Csanádi Sámuel ur egy r. r.	5 „
1172.) Baló János ur egy r. r.	5 „
1173.) Gál Elek ur egy r. r.	5 „
1174.) Baricz István ur egy r. r.	5 „
1175.) Böjthi György ur egy r. r.	5 „

(Folyt. következik.)

TIZ ARANY PÁLYADIJ!

Érdemes honfitársunk **LÁZÁR KÁLMÁN** gróf úr, részint irodalmunk, részint a K. Közlöny érdekének emelése végett **tíz arany pályadijt** sziveskedik kitűzni egy legjobbnak ítélendő történelmi beszélyre, mely megkoszorúztatása után a K. Közlöny tárczájában fog közreadatni.

A beszély tárgya Erdélynek a nemzeti fejedelmek alatti korából legyen meritve, s a kor, cselekvények, s jelemek rajzában a történelmi hűség egyik fő kellékül tekintessék szintugy, mint a műforma és nyelvezet.

A jelen évi június 25-kig mint véghatárnápig beküldendő beszélyek megbirálására s a pályadij odaítélésére, a pályadijazó gróf úr által **Gyergyai Ferencz, Kriza János** urak és **alólirott** kértettek fel.

A kitűzött napig bezárólag, bérmentesen beküldendő pályaművek, idegen kézzel tisztán írva, s az író nevét rejtő jelíges levéllel ellátva, **ALÓLIROTHOZ LESZNEK CZÍMEZENDŐK** Kolozsvár Szénutca, Sikóház 36. szám.

Midőn pályadijazó gróf urnak irodalmunk s szerkesztőségünk nevében nyilvános köszönetet mondunk, egy szersmind a két haza íróit a pályaversenyre tisztelettel kérjük fel, szerkesztőségünk részéről is ezen nemes irányu s czélú pályadijazáshoz lapunk erejéhez képesti tiszteletdíjjal örömmel járulunk.

Kolozsvárt 1857 april 8-kán

Dózsa Dániel.

Mint a K. Közlöny fő munkatársa.

UJJ NYOMORUNK!

Kiadatott a kormány által több földesurainknak a 75 percentes kamat-előleg; azon kis ladik, mely a ropant hajótörés közepette Erdély intelligens és legfontosabb osztályából néhánynek a menekülésre reményt csillogtata, viznek bocsátatott: és rögtön támadtak falánk czápák, melyek a menekülni törekvőket felforgatni, alá-sülyeszteti és elnyelni indultak meg.

Miről Erdély földesurait a statuspapirok tekintetében mindig feltettük: megkezdődött. Mi távol nyugot-Európa pénzpiacaitól, se apáink idejében, se a jelenben nem foglalkoztunk soba statuspapirokkal. A börzespeculationak alyas árnyoldalai éppen ismeretlenek nálunk, legnagyobb része tehát azoknak, kik most magokat oly pénzjegyek birtokában látták, miknek realizálásáról szintugy mint értékéről és kamatoztatásáról fogalmunk semmi nem vala, nem tudta magát megóvni a csalásoktól, melyek még oly országokban is, hol ezen ügy mindennapi foglalkozás, számtalan botrányokra adnak alkalmat. És nem találkozott elején egyetlen pénzes ember e hazában, ki ezen ügyet becsülettel és hazafi érzélemmel, hiven a magyar nemzetiséghez, és annak magvához: „aristokratiánkhoz“, kezdte volna meg; nem találkozott, ki azon hónapok alatti foglalkozás mellett is, még bár egyetlen szőlőkapás egy napi munkáját fel nem érő fáradságáért, miszerint átveszi kezébe a papirt, kiszámálja az érte megalkudt pénzt, küldi fel a postakocsin a bécsi pénzcsernokba, s ismét ezen uton onnat veszi bé az eladottért a készpénzt: ezen fáradságáért mérsékelt száztólival elégedett volna meg.

Hanem támadtak vampyrok, kik kilesték egyes családok pénzügyi nyomasztó állását, bekerítették őket kelepceikbe, és hatvan, sőt ötven s ötvenöt száztólíért kicstalták urbéri álladalmi papiraikat, melyek a minket felforgató catastrophokból emlékpénz gyanánt maradtak fenn sajátunkért.

És ezt akkor tették, midőn Erdély aristokrátiájára reá zuhant a nyomornak egész özőne; midőn a gazdaság kezd többbe kerülni, mint a mit jövedelmez az abban vér s aggodalomeseppet izzadónak; midőn tisztelt barátom

szép, ragyogó színeket is használnánk leírására, oly szépen pedig festeni miként azt egy ifjú, még nem családott szív bírja, képtelen a világ legelső írója is.

Gertrudot merengéséből egyszerre egy váratlan jelenet riasztá föl.

Az út mellett egy hirdeteményfa állt, melyre egy titkos társulat egyik főbbjének személyes leirata volt függesztve, s fejére nagy jutalom kitűzve.

E hirdeteményfa előtt fiatal férfi állt, figyelmesen olvasva a ragasztványra írt sorokat, s midőn mind növekvő érdekekkel végig futotta azokat, vissza tántorgott, fejét elfordítá, s fájdalom telt hangon kiáltá:

„Oh, iszonyu, iszonyu.. Tehát sehol se leljek nyugtat, mivel honomnak szenteltem egész életemet?“

Gertrud összerezzenet e szavak hallatára. E hang oly ismeretes volt előtte.

Ha nem csalódnék?

Ah, de az lehetlen.

Szerette volna az ifjút megszólítani, és nem merte.

Az ifju nem vevé őt észre, fejét mélyen lesütve haladt, tova az úton szembe a szoborrá merevült hölggyel, s csak akkor hőkent vissza, midőn az alig pár lépésnyi távolra volt tőle.

Megdöbbenve tekintett föl, midőn közelében élő lényt vön észre. Szeimei szikráztak s hirtelen kebléhez kapott. Talán rejtett fegyverét kereste.

De ez csak perczig tartott.

Az ifju arczifejezése egyszerre átváltozott. Mind a két kezét kinyújtá s élénken kiáltá:

— Gertrud!

— Alfréd! lehetséges-e?

— Csitt!... az erdő sűrűjében rejtődző szarvasnak nem kell annyira őrizkednie, hogy a száraz lomb, mire lép, lábai alatt ne zördüljen meg, miként nekem — szolt az ifju keserűen.

— És e helyzet, mibe ön Alfréd jutott?

— Hibáztat ön?..

— Hibáztatni? oh nem. Miként is hihetné azt felőlem — szolt a rajongó hölggy, kezét nyujtva az üldözőitnek.

— En segíteni ojahtának önön, ezért merészelttem kerdeni... Folytatá kis szünet után.

— Ah, Gertrud, ön most is az az angyali teremtség, ki-

nek emléke mélyen szívembe van vésvé. Ön meg fog mindent tudni, de mintha lépteket hallanék?! Isten önnel. Az ifju eltűnt.

IV.

1809-ben megkezdé Napoleon Ausztria elleni hadjáratát.

A mint némethon a haza színtérévé lön, aggódni kezdének a germanok nemzetiségükért.

Ezzen kezdék, hogy tünyan vesztelvény elvesznek menthetlenül, s jövő századok gúnycacaja fog hangzani diostelen sirjok fölött.

„Oh, eként nem akarok elveszni engedni nemzetöket.. Tenni kellett.

Vívni vagy meghalni.

És egyesekben ébredezni kezdett a nemzet.

Miként rendesen történni szokott vészes időkben, ha egy két jeltűz felloboz száz meg száz gyul ki utána messzi bevilágítva a tájt, akint történni Némethonban is.

— alig lépett Napoleon német földre, s azonnal találkoztak merész kezdeményezők

Egy Katt, Schill, Dörenberg s a Braunschweig öelsi herczeg voltak a szerencsétlen, de merész kezdeményezők.

Alig vonák ki e férfiak kardjokat a hüvelyből, alig tüntek fel messze távolban világító jeltűzekként s azonnal számtalan utánzókra találtak.

A nemzet ébredezni kezdett.

Az első bátor csatárok elhultak.

Csak kevésék, vagy éppen nem segítettve, meg nem értve nem bírták merész terveiket kivinni.

Elvérzettek honukért mielőtt műveket befejezhették volna.

Eliteltettek az akkori közvélemény által a nélkül, hogy babérkoszorút tűzhetek volna halántékaikra.

Hja! így szokott az történni nagy időkben, mik nemes szíveket, áldozatokat és nagy embereket kívánnak. Egynek kedvez a sors s az istenitetik, a többi elbukik a sikamlós pályán, pedig mindenike életét, mindenét feláldozza egyaránt a hon oltárára

Ah ilyen azaz idő, mire a század legnagyobb emberének

gr. Bethlen Farkas által oly alaposan s igazán felfejtett adóügyi bajaink miatt hazánk első rangú s birtoku családjának jószágából hajtának el a lefoglalt gazdasági marhák, melyek ha eladatnak, természetesen meg kell állani magának a gazdaságnak is*), midőn a hírlapok telvék az eddig közbeesülésben állott családokat prostitúaló törvényszéki idézésekkel, a törvényszékeknél folyó adóssági keresetekben pedig összesen több pénz követeltetik a mult első szeptemberi felzudulás következtében, mint a mennyit teszen a hazánkban circuláló egész pénzösszeg; mely miatt a dolog természetes folyamánál fogva meg kellene történni, hogy bármilyen kárörömmel rohantatott is meg kidult aristokratiánk; a hitelezők még se gazdagodtak meg, hanem igen is csináltak némely ügyvédeknek tizenöt és tizennyolcz ezer ezüst forint évi jövedelmet, az oly sokat szenvedett aristokratiának nyomorát pedig tetőpontra emelték.

Mióta tizennyolcz századdal ezelőtt az Istenember a „felebaráti szeretet nagy parancsolatját“ mint a kötelességek egyik alapelvét kihirdette: veszedelmesebb eretnek nem támadott annál, a ki legelőbb feltalálta volt azon tévtant, miszerint különbség van az igazság és szeretet kötelességei közt, és hogy vannak officium perfectumok és imperfectumok. Ezen vallástalan elv rontotta össze a keresztyén erkölcs azon eredeti fogalmát, mely miután a pogány kornak romboló, s az embert saját hasonmássában alátáporó szokásain diadalmaskodott, az emberiséget egy családdá indult átúdvözíteni, hol kiki felebarátját úgy szeretve mint önmagát, csakis saját szellemi vagy anyagi fáradságával érdemelje ki maga s utódai számára jóllétét, és e jóllét soha ne emelkedjék mások jóllétének összerombolásán, sőt legszerencsésebbnek az tarthassa magát, ki legtöbb könnyet törölhetett le, kitől a boldogítás sugárai minél nagyobb körben áradozhattak szét.

Mi elbizakodott európaiak megvető borzalommal nézünk a beduinra, ki csapatokban leselkedik kelet pusztáin és kopár hegyei közt az utazóra, hogy azt kifossza, vagy előre megfizetteti magának a bért, hogy az utazót nem fogja kirabolni. És nálunk vannak, kik olálkodva lesték meg, mikor hazánk elbukott aristokratiája nyomasztó viszonyaink tömkelegébe bonyolulva, utat a kimenekülésre nem talál, s reménye a kormány által nyújtandó előleg vala, és nem egy beduinak férfias bátorságával rohanták meg azokat, kiket adó, s kamathátralékok kénytelenek pénzt keresni urbéri kötelezvényeikre minden áron, miután ezen sajátunkért kapott aequivalenst se adóban se kamatban**) nem fogadják el; ők nem fáradságukhoz, nem

*) Adóügyünk magára vonta a magas kormány figyelmét, s a mint említettük is, megterhelteik felett a birtokosok ki-hallgatlanni fognak.

Szerk.

**) 1848 előtti tőkék kamatjában sem ez nem volna helyes, nem következtes, hogy egy tőkének kamatját oly pénzzel nem fizethetjük, minővel magát a tőkét is fizethetjük, s mely nekünk éppen ama tőke kamatjául adatott. Az adó egészen más

a forgatott tőke után illő haszonhoz mérték azon bért, mely mellett ígérték az inség küszöbén állónak segédelmöket. Hanem minél nagyobb vala a nyomasztó szükség, annál inkább kifosztották az inségben levőt papírjainak értékéből. És a beduin tette rablás, midőn kicsikarja magának a bért, hogy az utazó menten maradjon; s a mi nálunk foly, nem rablás, midőn kifosztják a körülmények által inségbe döntöttet még azon végfilleitől is, melyek még megmaradtak?!

Nem magamért írok, engem — boldog órában legyen mondva — még senki le nem esalt azon néhány filléremre nézve, melyet ezen 75 percentes kamatból statuspapírban kaptam; de elkecsereve kénteleníttem figyelmeztetni volt földesurainkat, ne csalassák meg magukat. Nyissák fel a hírlapokat, mindeniknek végén megláthatják, hogy ezen papírok értéke most nyolczvan körül áll a bécsi pénzesarnokban; fussanak tehát azoktól, kik pár ezerkével magoknak szegény földesuraink vagyonából százezereket akarnak zsákmányolni, kik közül mint halljuk, némelyik képes vala csak egy holnap rövid idő alatt a takarékpénztárba ily uton zsákmányoltat négy ezer ezüst forintig félretenni. Fussanak ezektől. Biztos kulföböl tudom, hogy kolozsvári kereskedők, névszerint Korbuly úr készek ily papírokat átvenni*), Bécsbe felküldeni, és a börzei kelet szerint eladva, a pénzt a tulajdonosnak kézbesíteni, csakis száztól egy jutalomdíjért. E működés három hétnél több időt nem igényelhet; ha tehát a szükség kényszeríti őket papírjaik eladására, vigyék azokat Kolozsvárra, és ne csalassák le magokat.

A mostani elfajult Görögországban, mely a minő dicő vala hajdon, úgy letörpül most erkölcsében, hihetetlen csalásokat olvasunk, melyeket a társadalom pénzellen osztályán zsarolnak azok, kiket a véletlen egy kevés pénzhez juttat. És ez Európaszerte még csak Erdélyben van úgy, mint Görögországban; sehol másutt a társadalmi pénzviszonyokat úgy, mint e kettőben fel nem találjuk. A törvény az utonállót, ki néhány forintjától megfosztja az utazót, bünteti, de nem bünteti azon rablást, mely az utonállás helyett kis pénzládáskaja mellől olálkodik, hogy azt, kit a sorskeze különben is megvert, fossza meg utolsó vagyonától is, hiszen ő csak a szeretet kötelességét sértette meg, nem az igazságot (?) s pedig a szeretet törvénye a legfőbb törvény! De Erdélyben egyszersmind megszegték azon kötelességet is, melyel hazánk és annak magyar nemzetisége iránt tartoztak, tönkre tenni igyekezőn annak fő tényezőjét. Jegyezzük fel neveiket, hagyjuk át utódainknak, hogy tudják ők is, kik voltak azok, kik az inség éveiben nyomorainkat, erdélyi létökre, ily aljasan tetézték.

U. J. E. pillanatban vesszük a „Kolozsv. Közlöny“ martius 29-ki számában Kövári László urnak felszólítását

kérdés, mert az az államnak forgalmi pénze, melyet hitellelvelnek törlesztése a kiadási szükségletekben nem helyettesíthet.

Szerk.

*) Hasonlóan a derék Dietrich úr és Köváriék. Szerk.

földbirtokosainkhoz a földteher mentesítési kötelezvények készpénzbeli bevásárlása iránt. Ismételtük: fussanak földbirtokosaink azoktól, kik eddig oly sokakat lecsaltak, és ha csakugyan készpénzre van szükségök, Kolozsvárra papírjaikkal.

G. J.

Épen sajtó alá valék küldendő a fennebbi ügybeni felszólalásomat, midőn nagyérdemű rokonom G. J. ur fennebbi küldeményét vettem, s így aszót tekintélyes publicistának lehetett szerencsém átengedni. E közérdekű szózat alkalmával azonban némi tájékozásokat megtenni csak ugyan korszerűnek vélek.

A pénz piacokon nincsen szív, nincs pátriarchalizmus csak hideg önzés s lelketlen számítás, mely egyeket és államokat örömet közsákmányol, a nélkül hogy rettegjen azon catastrophoktól melyeknek a földbirtok század óta kitéve volt. Itt a papírral s hitellel üzérkednek, s az egész börze üzlet távol marad a szív gyöngéd érzelmeitől. Ezzel egyszer mindenkorra tisztába jöve, ne várjunk e téren senkitől érdekeink iránt kegyeletet; mint minden piacon, itt is a szemesé a vásár.

Államkárptólási kötelezvényeinkel még azon bajban vagyunk hogy a bécsi börzén még elkülönített folyama nincsen, minthogy ezeknek kamatalása még csak júliusban kezdődik, azonban úgy értesülünk hogy az a magyar és gács urbérpapírok folyamat legfelyebb 1% különbséggel követi.

Mostan kolozsvári pénz embereink két százalékkal teszik alább folyamatát, s így emelkedett itt a közlebbi napokban 74-ről 76-ra az erdélyi cursus, s mint hogy pénzembereink a magyarhoni ár folyamánál 2% el kevesebbet számítanak az erdélyire, magoknak pedig 1 vagy 1 1/2% nyeresémet pénz előlegeikért s fáradságokért tehát Kolozsvárról körülbelül 3%-el jár de 2%-el járhatna már is olcsóbban az erdélyi mindennemű állampapír, mint a hasonló nemű magyar honi papírok Bécsben. Ezt tájékozatul földbirtokosainknak, kik egyszersmind a lapunk végén közlendő börze tudósításokra figyelemmel legyenek, hogy a főcikkben említettekhez hasonló uszórásoknak ne állhassanak elé.

Azt is tudnunk kell honnan esik az hogy minden az ausztriai jobbágy kárptólás folyama 88 1/2, a más koronaországokéi, 86 1/2 a m. országi csak 79 1/2 holott értéket ugyan a on állam hitele kezeseit? Ennek a probb melék okain kívül főoka az, hogy sokkal előbb adatván ki az e löbbi tartományok állampapírjai, sokkal előbb is fogtak kisoroltatni, és így teljes értékök sokkal hamarabb eléáll. A mint pedig azon kötelezvények inkább váltattak be, úgy fog emelkedni a mi papírjaink folyama mignem végre a teljes értéket a beváltáskor az is megkapja.

Éppen ezért kit égető szükség arra nem kényszerít, állam papírját ne adja ki kezéből, csak is azon esetben, ha valamiképp nekünk földbirtokosoknak megengedtetik hogy ennek alapján egy földhitelbankot állítsunk. A ki a papírokat kezén tartja, annak pénze nő abban mint a jó borban, s addig is a kincstártól minden száz után öt pcent kamatot vesz be évenként.

DÓZSA D.

Kéleti levelek. Smyrna.

(Vége.)

A sziget lakossága száma körülbelül 60,000; — 18000, ebből lakja a várost, 42,000 a 115 falut, nyelvökre néz-

jeles mondata: de sublime eau ridicule il ny a c'un pas *) legjobban talál.

De a letűntek föllépte még se enyészett el nyomtalanul. Rendre átkezdék látni, hogy egy Schill sat. nem voltak ábrándos kalandorok, s példáját követve, korszorukkal ékíték sirját.

A schill induló oly dallammá lön, mit buzdító jelül használtak s mi minden német ifjut megrendite s a tettek mezejére hajtá.

Tenni, tenni vágyott mindenki. Igaz, eszközeik miket a cél elérésére használtak inkább a nemzet jelleméből kifolyó költői rajongás, mint a gyakorlati ész jellegét hordák magukon.

Az ifjúság nagyrésze a helyett, hogy nyílt csatátérre lépjen, titkos társulatokba özpontosult célul tűzve ki mindenike a hon szabadságát, s annak kivételére a legkülönbözőbb ábrándos terveket készítve.

Némileg okadatolni lehet e föllépést azáltal, hogy az első kezdeményezők bukása ovatosbba tette a fiatalságot, és hogy az akkori bonyolult politikai viszonyok között igen nehéz volt a nyílt föllépés.

E titkos társulatok, frigyek, szövetségek tagjai nagyrészt akademitákból állottak.

Egyike a legjelentékenyebbeknek volt az elhitesedett: erényfrigy.

Gyűlhelye az abensburgi vár romjai között létezett.

Czélja volt Nápolet megölnei.

E titkos társulat nagyon el volt terjedve. Külön eskü, ismertető jelek és jelmondatokkal bírt.

Avatottabbait tudóknak nevezték, kik esküvel kötelezték magukat Napoleon legyilkolására.

Nem czélom itt e társulatot hosszason leírni. Az a ki megakarja jobban ismereni, olvassa el id. Dumas hasonmárgyú drámájának szép előszavát.

Alfred e társulatnak lön tagja és nemcsak mint tudó lépett föl abban, hanem egyszersmind Bajorhont, az akkor Nápoletonnal szövetséges országot képvisel...

*) A fűségéstől a neveléséhez csak egy lépés van.

Szerk.

A bajor kormány szigorúan lépett föl a szövetséges Nápolet életére törő összeesküvők ellen.

Ezekben leljük magyarázatát a hirdelményfán levő ragasztványoknak.

TÖRTÉNETIRODALMI LEVELEK.

(Folytatás és vége.)

Mondám, hogy Erdélynek több mint másfél századig külön történetje volt, mely idő alatt az európai állam-szövetségek alakulásában is szerepet játszott. Ez nem ignorálható tény: mely szükségessé tette, hogy külön muzeuma legyen, hol az arra vonatkozó kincsek megőriztessenek s az előmunkálatok adatai egybegyűjtve legyenek. Bár mily fontos, tanulságos is Erdélynek ekkori élete a magyarhoni történetírók nagyrésze szánandó ignorantiát tanúsít, nem ismeri Erdély befolyását a magyar ügyekbe, s annak sokszor döntő hatásáról még csak tudni se akar. E vád nem érhet egy Szalayt, kinek története nemcsak hazánk viszonyainban teljes jártasságról tanuskodik, hanem ama befolyást, melyről szóltam egész mérvében föl is ismeri. Nem a két Budayt, nem Szabó Károlyt, ki a vezérek korábbi történetet kritikailag összeállítá De midőn egy Horváth Mihály ítéletei s néha adatai is ingadozózt s ismeretlenséget árulnak el, mit várhatunk a fiatalabb nemzedéktől, mely a tanulmányozást alig tartja szükségesnek? Csak nem régiben történt, hogy Veréb Soma, a ki pedig a testvérhaza történet kincseinek kiadására vállalkozott, különben minden tekintetben férczművében, előszámítván, hogy melyek voltak azon melléktartományok, mik M. honnal egy politikai egészet képeztek, kiveszi Erdélyt, mint a hol már akkorban (tehát a mohácsi vész előtt!) tulajomó volt a török befolyás. S az ilyen badar beszéd nem tartozik az egészen szokatlan dolgok közé, alsóbb rangú íróknál.

De még sajnálattal olvastam, hogy lehetséges készüllettel bíró írók is botlanak néha. Így pl. Rosty Zsigmond, kinek munkája történetirodalmunkban éppen nem mindennapi jelenség, s ki sok kritikát észl s még több tanulmányt árult el a Béla alatti tatárjárásról írt művében, követ el botlásokat s Kerékgyártó Árpád, ki hasonlólag meglehetősen tehetség és készüllettel lépett

fel a „magyarok életrajzaiban“ éppen nem használta fel az erdélyi történeti kűtföket. Annnyival sajnosabb, hogy azok közt, mik utolsó időben sajtó alá lőkikerültek, ez a két munka igényli leginkább figyelmünket. Szenteljünk tehát nekik pár sort.

Rosty ur a Tatárjárás oly borzasztó mérvben bekövetkeztetésének indokait az azt megelőző korszakban keresi. Szerinte Magyarhonnak el kelle aljasulnia, a hazafiságnak kihalnia s a király és népe közti teljes szakadásnak létrejönnie, hogy a mohácsi végnap s ezzel az ország bukása bekövetkezzék. Mind e kornak magvait jeruzsálemi Endre hintette el, ki a mily pazar volt a törvények hozásában, oly erőteljes azok végrehajtása körül, ki a mily hévvel ragaszkodott a koronához, oly kevés uralkodó tulajdonnal bírt, ki magát és országát Róma karjai közé vetette, erre lényyszeritve saját tehetlensége által. Aztán Béla a bekövetkezett rosakat erélyes intézkedés által akarta megszüntetni, mi közte és népe közt a szakadást létrehozta, mely csak a saját végnapon szűnt meg, hogy az ország helyreállításának nagynevű művét vállaltva folytassák. A munka compositioja jó, Rosty ur felfogása s ítéletei éles észre mutatnak, mely ecsetel s jellemez egyiránt ügyesen s csak a stilus gyöngöje. De ez éppen nem gátolja azt, ki kezébe veszi, hogy gyönyörrel s tanulsággal ne olvassa végig.

A másik munka, melyről szólani akarok Kerékgyártó Történeti Lexicon („Magyarok életrajza“ czimvel) I. füzeté, mely a teljesen megráult budai polgári lexicon helyét akarja pótolni, s mint ez Etelől — 1600-ig terjed, oly ígérettel, hogy az XVII-ik századtól az új korig terjedő kornak új könyvet fog képezni. Jelen első füzetnek több dícséretes oldalai vannak, melyekért a különben nem teljesen hibátlan munkát ajánlhatni az olvasók figyelmébe.

Levelemet egy nem egészen történelmi hírrel zárom be: Kemény Zsigmondnak „Özveg és Leánya“ czimű történeti regénye utolsó kötete is elhagyta a sajtót. A regény tárgyat az ismeretes szentléleki leányrablás teszi, s Rákóczy György korát műtani ecsettel ábrázolja. Véleményem szerint ez a legjobb magyar regény, melyben a lélektani indoklás a Balsacéval s a törvényi festés a Scott Walterével kiálja a versenyt, a nélkül, hogy ezek unalmasságig hosszadalmassága abban feltalálható volna.

SZILÁGYI SÁNDOR.

ve a városiak az olasz nyelvet beszélnek, még pedig a velencei és nápolyi kevert dialectust, a falusiak pedig a görög nyelvet, de azt oly elfelcsemitva, hogy az idegen ember, a ki egy kissé ismeretes a hellen nyelvel, mikor hallja őket beszélni görögül, inkább adna nekik, — mint Kolozsvárt szoktunk diák korunkban a rossz musikusnak, csak ne musikaljon, — egy obolust, hogy ne beszéljenek görögül, hanem inkább olaszul, mert úgy is már fele a nyelvöknek olasz: p. o. csak egy pár szót hozok fel, mikor azt akarja mondani, hogy éljen a hellen szabadság (na zisi hi helliniki eleotheria) így mondja, holott úgy van meg győződve, hogy görögül szollott, hogy: e viva hi helliniki liberta: vallásukra nézve a falusiak mind orthodoxus (igazhitűek?), bern városban az olaszok catholicusok valamint a máltaiak is, van ezen kívül valami 2000-ig való unites görög kiknek egy vicariusok van itt, és mintegy hasonló számmal zsidók, kik a városnak egy külön részében laknak. A mesterség vagy ipar csak is a város lakóira szorítkozik, a mennyiben ott vannak egy néhány szabó, csizmadia, lakatos és asztalos: a falusi nép földművelésből, halászatból olaj készítésből él, a nők nagyon jól értenek a szövetek festéséhez, kereskedés inkább külföldiek, főleg angolok kezében van, kik a nép szükségét, dícséretökre legyen mondva, elég bővön olcsón és meg kell lenni még indiai árucikkikkel is el tudják látni. Van a szigetnek mint egy 500 nagy és arobb hajója, mikkel olasz hon, Epyrus, Peloponésus és még Africa partjait is szokták meglátogatni.

A mi a nép nevelést illeti sok jót a corfuiak neveléséről erkölcsiségéről nem mondhatok, úgy hogy a graeca fides, nulla fides csak ugyan rájuk illik, lehet hogy nem is egészen ok az okai, mint a kik sok kormánynak hordozták már a nyergét, elég az ahoz engem a corfioták jelleme épen nem elégitett ki, tudományos nevelésről annyit mondhatok, hogy a természetből jó fővel lévén meg áldva, hajós kapitányok, mérnökök, orvosok, és ügyvédek különös jók váltak belőlök, mint a melyekre főbb hajlamok is van: van egy academiaok, 1824-től óta lord Guilford munkája, a 4 facultást tanítják benne, hae nem mint mikor a hold fellegbe bukál, többször van tán bezárva mint kinyitva, a sok tanár, még pedig zsiros fizetéssel megvan, a könyvtár is valami 20,000 darab könyvet foglal magában, valamint a fűvész kert is 4000-ig való honi és idegen növény példányt, de mind ez úgy látszik nem elégit ki a Corfioták lelki szükségét, mert a mint én hallam az ifjuság maga további mivelődésére jobbaden athénben, bécsben, párisban és londonban, pétersburgban is folytatja tanulását.

A corfuiak személy és egyéb ingó vagy ingatlan javakra vetett adót nem ismernek, egyedüli jövedelme tehát a kincstárnak a bé és kiviendő áru cikkekre vetett vám, de ettől is mentesek. Az élet legelső kellékei gabona, vetemény, marha, fa; legnagyobb vámmal terheli a kormány az idegen bort, és ezt a honi bor termesztés emelésére teszi, de úgy látszik mind eddig csak főtelen borsót vetett a falra, a nemzet javaiból valamint a vámból bejövő jövedelme a kincstárnak évenként 140,000 font sterling.

Corfuban még jelenleg sok velencei származású aristocrata család létezik po Doria, Dandoló Conti, sat. a görögök közt kitünőbb családok a Bulgári, Kapodistriás, Theotoki, Chalikiopulos sat.

A corfuiak boldog hiteként az ok kormányrendszerök demokratiai lenne 2 camarára oszolva az úgy nevezett nomotheták 40 követből, és az úgy nevezett gerusiasták (ez a senátus) 5 emberből, (egynéhányuk fel is irtam a nevét) de ha egy kevésse jovanabbak volnának és szeretnék magokat kivézetetni az ábrándokból, a mennyiben látják és hallják a hatalmas Británia menydörgő vétoját, jobban tennék ha magukat egy boldog monarchia hűséges alattvalinak szívvel lélekkel elismernék. Jóéjszakát! bizony elvagyok fáradva, majd többet Corfuról is. A sesámról buresákról, és pamutról röviden annyit akarok megjegyezni, hogy mindezt tavasszal szokták vetni, a mennyire lehet jól megporhanyított földbe, a pamut leg kényesebb, a mennyiben legtöbb meletet is kíván, a sesám már nem annyira, a buresák pedig legparasztabb; ha jó idejek jár mind october végén aratodhatik, vagy szedődhetik: a sesámnak és pamutnak kell két kapu, termése ideje alatt, a sesámat lehet törökbuza közé is vetni. Ez a buresák főleg a jármos marhának, úgy hiszem, jó táplálékot adna, mert az erőt a marhában itt ez tartja. A sesám okája most itten 2 ez. huszas. A pamutnak viszont annyi (egy oka 9 fertály).

DÉCSEY KÁROLY.

Tordai levelek.

(Vége)

Eljő az ideje, hogy komolyan gondolkozzunk megszüntetéséről ezen állapotnak, mely a felőlünk való jó véleménynek hazánkfiak, sőt saját szemeink előtt is kétségtelenül kárára van. Tőlünk függ és mi helyett akarjuk városunk e részben is a haladás terére fog lépni. Ne mondassák azt rólunk az idegenek, kik majd vasuton meglátogatnak: ez a város egy virító szép kert lehetne, s imé polgárainak hanyagsága miatt kerteik vadon, telkeik nagybárra még rendezetlen tömeg, hol a gazda állataival együtt lakozik, s 30 gazda beállományán keresztül játszik a romboló szél, hogy hatalmát egy árva bokor vagy élőfa se törje meg.

Elmondom jó szándoku gondolataimat, hogyan lehetne e szegényítő s káros állapothól kevés költséggel, csak egy kis munkával s fáradsággal magunkhoz méltólag kiemelkedni. Nézeteim körül belől ezek volnának:

1.) Emeltessek közhatarozatilag törvényé, hogy egy év leforgása alatt minden gazda tartozik telkét — miután ezt úgy ön java, mint a közbátorság, és a város küldise sürgetőleg igénylik — akár boronával, akár sánczal, akár végre eleven kerítéssel körül venni. Az eleven kerítéshez szükséges anyagot, mint szinte annak kivételi módját, a tapasztalás saját határunkon s néhol egyes telkeknél eléggé kijelöli. Tessék csak megtekinteni, mikép készíti maga a természet szőlőhegyeinkbe az eleven gyeput mely a mellett, hogy azt még az állat respectálni kénytelen, egyszersmind tiszta hasznos is biztosít. — Tessék csak megtekinteni, a husos kőkény és cigány szilva, mily buján sodródik össze gyökérhajtott sarjaival, s mikép készíti a legerősebb gyeput — ezen szilvafajok ezeneként kaphatók a tordai hegyekbe, csak szépen ássuk ki azokat, s akár a sánczok tetejére, akár a közterek vonalán e végre vezetett alkalmas mélységű sánczokba 1 lábnyira egymástól jó moddal ültessük el most mindjárt tavasszal, és három év alatt a lehetőleg szélszerűbb, jövedelmező, s még tűz ellenes kerítéssel lesznek telkeink ellátva.

Vagy mire való az ákác, mely néhol ezeneként nő — mint kertelésnek — és? állítsunk hát most mindjárt tavasszal az iskolák kertjeibe ákác iskolákat. 20 váltó forint árru ákác magból száz ezer fát lehet 3 év alatt nevelni, s ezzel éppen 2 — 300 telket bekéríteni.

Vagy most mindjárt tavasszal egy közhelyen vessünk el 1 — 2 font epermagot, ha értelmes ember bánik vele, 3 év alatt 40 vft. árru epermagból 3 — 4 száz ezer eperfa fog felvirulni, melynek egy része ismét jól enged magát eleven gyepeknek használni, s ezzel a selyem termelés első alapja is meg lenne vetve.

Ez a dolog A-ja, a természet és rend, a süker iránytűje.

2.) Három leány iskolája van városunknak, hol a jövőndő anyák, gazdasszonyok nevednek. Tétessék minden iskolába törvényé, hogy a hasznos növények, virágok, ipar körébe tartozó plánták ismertetése, nevelése, kezelése vétessek fel a rendes és kötelezett tantárgyak közé. A haszonkertészet betanulása nem nagy munka, lehetségesnek tartom, hogy a mit a lefolyt kor asszonyai bár mi okból elmulasztottak, egy jóra való nemzedék teljesen helyre usse.

3.) A vallás és erkölcs tanító könyvek mellett évenként hasznos kertészeti könyveknek jutalomképpen kiosztását szinte czélszerűnek tartanám.

4.) Városunkba van egy női olvasó társaság, melynek részvényesei a magyar szépirodalmi termékeket meghozatják. Mint afféle illeteratus ember ismeretlen vagyok ezen társulat könyvtárával, de gyanitom, hogy abban regény meg verses könyvek teszik a nagyobb részt. Ez is jó, okkal móddal, de a sok édes végre elrontja a gyomrot, s még azt is a mi gyomor felett nyugtalanul viczkázódik — a szívet, s szívcskéket is. Korunk, ha érdekeinket félre ismerni nem akarjuk, inkább a komoly kötelességek, mint az üres és meddő érzélgés korszaka. Bocsanatot kérek szép hölgyeim de én kegyetek s a közjó érdekében ohajtanám, hogy minden harmadik regény helyébe egy jó gazdasszonyképző kertési s gazdasági könyvet is megvotizálnának, mert az igaz hazafiságnak mán holnapon, a pillanat csiklándó érdekén túl kell nézni, a jövő jobblétére is, a nemzeti emelkedésre, melynek kegyetek vajmi fontos tényezői!

Kérek egész tisztelettel figyelmet igénytelen szavaimra?

JEGESI.

KOLOZSVÁRI NAPLO.

— Pomposon süt a nap, kiszállanak rejtekeikből a madárkák, s városunk szépségei, azok a legben repesnek, ezek a népkertebe lebegnek — vidám cséveggel. Mily boldog a madár — s az ifjuság! — hanem a madárt tarka tollal, melyen váráz fényt játszik a nap, a teremő ruházta fel: kiruházza ennyi fényűzőssé hölgyeinket, a mennyit itt láthatunk? Talán egy daemon mely bekopogtat a salónokba s az utolsó műiparos szobájába, selymet aranyot önt el maga körül, s elvakítva bővelletével a szemeket, kirántja végre! a széket mindenki alul, míg végre egyszer folytonos bukdácsolásaival, megbukik az egész nemzet. — Mind meláztunk, néztünk a jövő menő csoportokra fogunk-e egyetlen hölgyet találni, ki egyszerűség csínja által akarná magát kitüntetni! — No hisz máskint, lesz Kolozsvárott pénz elég nem sokára, hozzátok ide, nem csak államkötelezvényeitek, de akár uradalmaitok, sőt utoljára önmagotokban egész nemzeteket is; megveszik apránként mind, s elmehtek aztán Isten hírével Afrikába akár Északamérikába.

— Búsult gerjedésinkben elballagánk a museum parkba hogy egy szabadabb lélekzet alatt vissza almodhasunk egykori csöndes falusi boldogságunkra. Tisztelettel állottunk meg ama terem előtt mely egy hazafias szellem egyszerű monumentumál áll az emelkedő halmon, s búszkén tekint szét a vidékre, mint ha érzene a hidegkő, hogy ő középpontját képezi egy oly szépen nyilatkozott nemzeti lelkesedésnek. Elgondolkoztunk hogy a mit mi teszünk az mind az országé, a mit más tesz az országban, abból mi sem a miénk — aztán ezen gondolatok mind tovább tovább fejtegetőztek lelkünkben.

— Következik nem sokára szentgyörgy nap; már a szállás keresés ideje. Végig jártuk az utcákat: minden valamire való szállás még nyárára is elfoglalva. Csordult meg van telve Kolozsvár, alig fér be vagy egy csepp idegen ember. Mi lehet oka e nagy szaporodásnak? Régen itt volt kormányzók, országgyű-

lés, katonaság, nagy körök, még is elfértünk. Talán itt vagynak mind kik itt voltak, s ujjabbak táborra jött ide kik soha többet nem voltak itt? s így a népesség sokszorozódott? Különös hogy a város csordultiglanabb van mint valaha, s a színház általánosan még is üresebb mint hajdonan, és a selyem s bárszony termelésnek több proslitája van, mint a szellem s ézstan termeléseinek.

— Van szereucsenk hölgyeinknek védelmi szempontból is ajánlani az abroncos szoknyák használatát. Közlebebről egy nevelő a bécsi vár bástyákról leszedülve alázuhant... a nagy mélységben kétségen kívül csontjai is szétzuhatnak, ha szétlart szoknyái, mint a léghajók szállóernyője, a gyors lezuhanást nem akadályozzák. Így szereucseire semmi nagy fatum nem történt.

— Kolozsvár süllyed! Czímünkben meg ne ütközzék a t. olvasó, nem valami erkölcsi süllyedést értünk, a világért se; sőt éppen valóságos phisikai süllyedéstől retteg azon nagy csoport népség, mely a középutczában összegyűlve, lábaival a flasztart nyomogatja, próbálva hogyan ing a föld. Megvalljuk bűnünket mink is egyet nyomtoltunk rajta, de bizony mi mozgást se vettünk észre. Valami még is van a dologból, mert a flasztartáncz közt megrepesztett már bontani kezdik fel a köveket, hogy a dolog fenekére is betekintsenek. Ah ha itt találnák a Dariusz pinzjét! — Különben annak kincse se csökkenenél nálunk az uzsoráskodást!

— Ni! ni! nem hiában mozdult meg a kolozsvári flasztter, újra lelkesedni kezdenek Európában a lelketlen tárgyak. Hume és a fiatal Gaston a szellemekkel, doemonokkal czimborálnak. Azt mondják a lapok, hogy Cagliostro után soha senki a látatlan világ csodáival nem lepte egy meg a felsőbb köröket, mint Hume (amerikai). Ez a beteges yankee nemcsak asztalt padot s zsebkendőt képes tánczoltatni, de felidéri a halottak szellemét. Sorcratest, Nagy Sándort sat. Nem tudják ugyan, de érzik őket, kik némelyekkel a társaságban kezelt szótanuk, másokat oldalba löknek. A közönség figyelme újra a természet felettiekre fordult, újból delejeznek, galvánisálnak mindenfelé. A delejezők, mint a művészek és énekesek versenyeken az estélyeken, kik közt leginkább a fiatal Gaston vicomte tünteti ki magát. Ez egy igen mivel ember, ki mintán atja szép örökségét gyorsan túl adott, most ily boszorkány mesterségekkel regresszió. Alig egy órai productiojáért 5 — 600 frankot kap Párisban. Aztán csodálkozunk, hogy Frankhon retteg a június 13-ki üstököstől, s világvégéről, vagy legalább is nagyszertű változásokról álmodozik!

— A híres sopronyi országgyűlési követ a régi időkbeli felsőbüki Nagy Pál folyó márcz. 26-án élte 81-dik évében, jobb létre sznnerült.

— Magyarország minden vidékein fényes előkészületek tétetnek a fölséges Uralkodó-pár innepélyes elfogadására, a főváros utcáit nagy szorgalommal kövezik, a boltokban már csillognak az egyes alkalmi disztivények. A leány növeldek növendékei egy szép szönyeggel akarnak 5 félsege a császár-nénáktól kedveskedni. Nagyváradon, Szegeden s mindenfelé a kijelölt legmagasabb körut vonalában, élénk sürgés s fényes előkészületek mutatkoznak. Nagyvárad különöse a kolozsvári zenekart (a Pongráczé) azon megtszteleben részesíti, hogy tanácsa által meghívást intézett ide, zenészeinkkel ohajta az innepély diszté emelni. Ha jól értesülünk, már készülnek is zenészeink számára a magyar diszruhák.

— Nem akarunk darázslészekbe nyulni; de erkölcsi kényszerítést érzünk kifejezni közönségünk ellenszenvét, azon ki-méletlen személyeskedések ellen, melyek irodalmunkban főként ez évben lábra kaptak. Mit mondanánk a lelkeszről, ha az egyházban káromkodni kezdene? s avagy nem szentély-e egy nemzet irodalma, hol az áldozat oltárán az ész, erkölcs és il-dom tömjénének kell égnie? Ha átvisszük az ész finom és bájo-ló vitatkozását durva dorong harcokra, követelhetjük-e valon, hogy egy mivel közönség az irodalom iránt hű kegyelettel vis-sellessék, mint melyben a nemzet szellemi méltóságát, érnényét, lovagiaságát képviselve láthatja? Kérdésen kívül hisszük, hogy valamint az erdélyi, úgy a magyarországi olvasóközönség is nem fogja geniusa szerénységét ismerni el azon modort, mely az iro-dalom terén az ész fegyverét dorongokkal cseréli fel.

Ki nem hibás, ne vegye magára.

— Lapunk korábbi számban hibában nyomtatott Z s u k i Horvát M. petrichovich helyett.

— A bécsi kiállításon a kolozsvári úgy nevezett nagy-kemenecz és kenyér is szerepelt fog; a bejentes már megtörtént, s a kenyér-óriás, a melynek az a kitűnő sajátsága van, hogy ámbár egy egész véka lisztből áll, mindenütt egyformán ki van sültve, csak az utolsó pillanában fog utnak indítani, hogy a mennyire lehetséges élvezhető állapotban jussón a ver-seny terére.

— Szorgalmas iparosaink egyike Komlóssy Mátás egy egyszerű férfi ruhá-raktár állításán működik. Közlebebről érkezett haza Bécsből, a hol a kelméket a legelső kézből vásárlá, s ez által nem csekély százalékkal adhatja jutányosab-ban a kész munkát. Mi örvendünk minden oly vállalkozásnak, a mely a szorgalom és előre terekvés, jeleivel bír, csak azt szeret-nők megértetni iparosainkkal, hogy a jelenkorban egyetlen mód van a szilárd megállhatásra, főleg ott, a hol a nagy töké-k hiányzanak, az egyesülés.

— Érdekelni fogja e lap olvasóit a Bécsben, alapítandó er-délyi muzeumnak javára tervezett, de kedvezőtlen körülmények miatt nem létesülhetett magyar tánczvigalom pénzügyi végeredménye. A rendező választmány kötelességének ismerte tekinté-lyes erdélyi egyéniségek előtt mind a bevételekre, mind a kiadásokra nézve formaszertint számot adni, melyet nekünk is al-kalmunk volt látni, s melyből kitűnik, hogy a vigalmat felfüg-gesztő napig begyűlt összesen 1698 pf. az előleges kiadás, fel-pénzek sat. összesen tesznek 624 pf. a visszafizetett belépti díjak 1013 pf. tot vagy is a kettő együtt 1637 pf. tot, mit a bevételből kivonván a tiszta maradás tesz 60 pf. tot, mely összeget a ren-dező derék választmány 100 pf.tra kiegészítve a napokban a fen-forgó muzeum ideiglenes ügyintézőjéhez be is küldött.

— Már korábban, kedvesen tünt föl előttünk azon testvéries méltánylat, mellyel az erdélyi német irodalom, magyar iro-dalmi termékeink iránt viseltetik. A Sieb. Bothe melléklapja lap-jaikról következő véleményét hozza: „mint tudva van a mult év-ben két új magyar hírlap született, mely a birodalom legjobb lapjai mellé állítható; nemzetársaink méltánylata nem neve-lendi hiúságunkat, de ösztönöz mind lelkesültebben szol-gálni irodalmunk terén közös hazánkat.

— Lapunk közelebbi számban a ez egyes e-vel nyomtatott; még után kell néznünk mennyiben fogadják el nyelvünk szlle-me ezen változtatást, midőn még a „ez“ is a néhol alapgyöki-leg lezármoztatva sok ideig jogoson használt „iz“-t lezszoritotta polczáról — ezen további lépés előttünk még időbelőttinek tetszik

— tehát maradunk a „cz“ mellett, míg annak czélszerűtlensége fejünkbe verődik,

AUSZTRIAI BIRODALOM.

Bécsből ápril. 4-én írják: „Paar gróf, ausztriai követ a turini udvarnál, Bécsbe visszajött. A nyugati hatalmasságok törekvései, az Ausztria és Szardínia közti viszály kiengyelítése végett, folyvást tartanak; tegnapelőtt Cantono di Ceva marquis szárd követnek hosszas tanácskozása volt Bourquenay báró francia követtel. A szárd követ bécsből elutazásának napja, még nincsen végleg megállapítva.

A bécsi kabinet, mint az „Öst. Corr.“ jelenti, egyelőre várakozó állásban marad, s nem kíván többé a multért számolni Szardíniával, hanem ennek jövőbeli magaviseletétől függeszti fel további rendszabályait, a melyek fölötti tanácskozásokban maga Paar gr. turini volt követ is részt veendő. Múltán az osztrák kabinet ekként politikai vitály fellépéseitől föltételezi jövő eljárását, ez okból nem is fogadható el a többi hatalmak közbenjárási ajánlatait, nehogy a vitály ez által európai jellemet öltön s Európa nyugalma is fenyegetőbbé váljék.

KÜLFÖLD.

Anglia. A „Globe“ szerint a ministerium 10 szavazati többséget váltig remélhet, mit ha még most a mozgalmak közepett teljes bizonyossággal nem mondhatni is, a választások eredménye csakugyan határozottan kedvező a kormánynak nézve. A manchesteri iskola megvetése, a palmerstoni hadjárat e legnagyobb eseménye, mint könnyen képzelhetni, szokatlan benyomást teszen. Az e fölötti örömmujongás az egyik oldalon szintolyan hangos mint az elkeseredés a másikon. A manchesteri hölcsöknek kétségkívül nem annyira China iránti rokonszenvek mint az orosz háború alatt kitüntettet maguktartása volt oly vészhozó. Az angol kereskedő bármennyire szeresse is a csendes békeidőket, saját üzletmódja természeténél fogva, de mégis sokkal hazafiasabb és büszkébb nemzeti érzelmű, hogy sem a békét minden áron kívánja, s annak kedvéért nagy-Britannia érdekét és becsületét feláldozhatná. Mindamellett is sajnálják oly fényes tehetségű s érdemű férfiaknak kimaradását az ujjparlamentből, hol kiváló ipar- s kereskedelmi kérdésekben nagyon érezhető leendő egy Cobden és Brightnak jelen nem léte.

Russell lord a maga megválasztását főkép a londoni izraelita választók összetartásának köszönheti, a kik nem tudták elfelejteni, hogy ő volt az első minister, a ki a zsidók emantipációjára mellett szólott. Az izraeliták pedig a főváros régi székhelyén 2000 szavazattal bírnak, a mi 20,000 szavazat közt nem csekély jelentőségű; de az izraeliták az által még meg is kétszerezették, hogy nem mind a négy jelöltre, hanem csupán kettőre: Rothschild és Russellre szavaztak.

Az angyalok közt is voltak pártosok, s így nem csoda, hogy a különben angyali szép renddel folyó választási mozgalom az angolok közt is szenvedett itt ott megzavarlatást. Így például egy kis városban Lowe ministeri követjelölt és kormánytag a választáskor fején oly kemény sebet kapott, hogy életben maradása kétséges; több mint száz ember kapott ez alkalommal kisebb nagyobb sebet. Mintegy 5000 főnyi pártoskodó munkás csoport elfoglalta a várost s dult és pusztított, míg valami 50 huszár megjelenése a közel Birminghamból a rendet helyreállította s néhány kolompost elcsipelt.

Franciaország. Nemours hgnek egy közelebbi leveléből világossá lön, miért nem sikerülhetett a két Bourbon — ág közötti fusio. Az ifjabb ág következő három pontban fejezte ki az egyezkedési feltételeket, mint a melyekről saját meggyőződésök, — s családok multja iránti tiszteletből soha le nem mondhatnak:

1. Fentartása a három színű lobogónak, mely Franciaország szeme előtt a társalom új állapotának jelképe, és az 1789 óta szentesített elvek kifejezése.

2. Helyreállítása az alkotmányos kormánynak.

3. A nemzeti akarat közre működése ezen helyreállításra, valamint a dynastia visszahívására. A tárgyalás Chambord gróffal már az első pontnál megakadt s folytatásba és kivált szerencsés vége — az egybeolvadás — bajosan remélhető ez árnyékvilágban. Az árnyék szóval nem célozunk a franciaországi jelen helyzetre.

A legitimisták látják most azon örvedetes benyomástól, melyet a fusio megbukta idézett elő az orleanisták táborában. Mily rosszul számítottak volt abbéli iedelmöikkel, hogy Chambord gróf az ő félszeg ihereteivel képes lesz azon tista, határozott kíváncsalomra.

Törvényszéki hirdetések

kivonatban:

Az országos cs. k. főtörvényszék Szebenben f. é. márcz. 23-ról 1330 sz. a. felhívja báró Kemény Lajost, ellene a cs. k. pénzügyvédség által a cs. k. főpénztárból 1849-ben felvett és törvénytelen célra használt 500 e. ft. és Roth Jánosnak utalványozott 250 e. ft. iránt indított kereset védelmére. Felelettel határidő 90 nap. Részire kirendelt ügyvéd Péchy János.

A cs. k. — zent-martoni cs. k. járáshivatal f. é. márcz. 14-ről 728 sz. a. pályázatot hirdet az ottani község jegyzői al-

kat elfelejtetni, miket az orleanisták engesztelékenyebb töredéke is saját hitvallásul kinyilatkoztatott.

Egyébiránt történiék bármi a pártvezérek regiojában, végre is mindig az ország érzülete határozza el a dolgot, s tán oly befolyások esetleges közbenjárása, miknek létezése most még nem is sejtendő. E tekintetben csak egyet lehet tisztán constatirozni: a francia közvélemény mitsem akar tudni a legitimistákról, mitsem a régi uralkodásról, s a jelenleg uralgó rendszer árnyoldalai természetesen nem irhatják ki az élvezett jónak emléket, annál kevésbbé az élvezhetőkön hű vágyát.

Törökország. Több lap hurráht kiált a derék stambuliaknak a cserkeszek pártolásáért. „A török kormányt — mond az „Advertiser“ — ki válódhatja e segélyezésért. A cserkeszek nem Oroszország alattvalói. Nincs semmiféle szerződés, vagy jogezim, a melynek erejénél fogva az orosz egyedur igényt tarthatna a cserkeszek területéhez.“ Csak az itt a baj, hogy az angol ministerek magok jelenték ki, miszerint a párisi újabb béke nem tiltotta meg az oroszoknak, hogy a Feketetenger keleti partjain katonai csődöket ne állítsanak. A török kormány is tudja mint látszik, hogy e részben a nyugati hatalmak oltalmára nem számíthat, s azért mentegetőzésekkel igyekszik Oroszország neheztelését magáról elhárítani.

Dánia. A német nagyhatalmak a slesvig — holsteiniak nemzetiisége mellett egyetértőleg működve a német szövetséghez folyamodnak, hogy ez katonai végrehajtást rendeljen. Egy a bökkenő: vajon a német nagyhatalmak számolhatnak a német kishatalmak teljes pártfogására. Mivel e részben néhány állam az „örök béke s nyugalom“ tanát fogadta el.

A dán — német ügyben Hübner b az utobbi lapokban több ízben értekezett Walevski és Hatzfeldt gróffokkal, kikről már bizonyos, hogy éppen nem vonják kétségben a hercegségek jogait, habár kívánják is ez ügynek egy európai Areopag általi ellátását. Napoleonnak már egyszer vérebe van, európai érdekű jogügyletekkel mulatni és foglalni el magát. Ausztriát és Poroszországot egyébiránt nem hozza zavarba Anglia és Franciaország beavatkozása, sőt teljes erejükből azon vannak, hogy a becsületes frankfurti gyűlés lehet az egyedüli törvényszék, hová a német — dán viszály megoldása joggal tartozik.

Amerika. Mart. 12-én Canadában egy Torontóból Hamiltonba menő vasuti vonat 40 lábnyi magasságra vízbe esett, 70 személy elveszett. Ezen esemény következtében a Torontóban összeült canadai parlament elnapolá magát.

Buchanan elnök lord Napier angol követ fogadásakor következő nyilatkozatot tett: „Angliát és Amerikát benső szövetség fűzi egybe, s részemről ezen barátságot kormányzásom alatt előmozdítani törekszem.“ — A londoni szerződésben tett módosításokat Anglia elterjesztik alkudozások végett.

Oroszország. A lengyel határszélről írják: „II. Sándor ezár minden ujtásai azt mutatják, hogy a régi vad rendszer hanyatlóban van, s az egész államszervezet a többi Európához mindinkább közeledik. A czár állása felette nehéz az ő orosz pártban megcsontosodott előítéletek, s a hivatalnokok kényelmes haszonleső szokásai mellett; de birni is látszik a megkívántató erélyt saját akaratának lassankénti valóítására. Csak találjon aztán a legfelsőbb körökben is férfiakat, kik (mint Gortsakoff — lengyelországi helytartó) tervébe beleillenek, s annak kivitelében magokat semmi által feltartóztatni nem engedik.

Az egyetlen panasz, mely most Lengyelországból áthangzik, az: hogy a lengyel nyelvet mindinkább kisorsítják, s az oroszoknak nagyobb tért engednek.

A lengyel irodalom már is a minimumra van redukálva s a könyvtárak hangosan panaszkodnak, hogy a gazdag lengyel nemesség — mely eddig csaknem egyedül vette a lengyel könyveket — lengyel műveket tán majd sohasem, és csak francia könyveket vásárol; annál fogva nem csak az írónak tiszteletdíjt nem adhatnak, de kiadásaiuknál még a nyomtatási költségeket sem vehetik be. Az egykori lengyel keleti tartományokból, melyek most Kis-Oroszországba kebelezvők, egy lengyel lap következőt jelent: Az iskolák reformja, a kremniczi lyceum és wilnai egyetem eltörlése a lengyel irodalomnak és nyelvnek oly sokat ártottak, hogy a fiatalabb nemzedékre nézve a lengyel csupán olyan szolgálatot tesz, mint a váltópénz a közönséges életben. Egy fiatal ember sem képes, ki az ország felsőbb iskoláit végezte, ha-

szintén a legnagyobb erőfeszítés mellett is, bármely tudományos tárgy felett lengyelül beszédt folytatni, annál kevésbbé írni. A podóliai és wolhiniai ifjak rendszeren az odessai lyceumot és kiewi egyetemet látogatják. Odessa a tulnyomó kalmári érdekeivel s mint az egész világ kalandorainak gyűlpontja, nem igen alkalmas kedvező hatást gyakorolni az ifjak nevelésére. A tanítók, nagyobbrészt tehetségtelenek s a mi még rosszabb — megvesztegethetők. A gazdag korhely jó pénzért tudós rangfokozatot nyer, még azt a tudományos képzettségű szegény nem nyerheti meg. Most a lyceumokat reformálni akarják; kétségkívül sok dolog jobban fog menni, de ki zárólag minden oroszul. Kiewben kétségkívül jobban megy; a tanulók száma e megszorítások eltörlése óta 1500 — nagyobbrészt lengyelekre — megy. Az egyes tanszakokban már is örvedetes eredmény mutatkozik, csak még a jogi tanszak áll hátra. Az ujonnan alapított könyvtár 11,000 kötetet számlál. Valyon a fiatal növendékeknek, a német egyetemek látogatását jövőre könnyebbítik-e: még kérdés; egy tisztán lengyel egyetem visszaállítására aligha lehet gondolni.

UJPOSTA.

— A chinai békehírekre az angol kormánykörökben nem sokat adnak, mert a „Pays“ szerint az angol kormány az összes kikötőkbe új parancsokat küldött, hogy gyorsítsa a Seymour számára rendelt csapaterősítések elküldését: 24 hadihajó van Chinában rendelve, 16 már is elindult.

— Lord Elgin előkészületeket tesz a Chinába elutazásra, hol Bowring mellett mintegy másodbiztosi állásban leendő. Palmerston tökéletes bizalommal viseltetik a hongkongi jeles kormányzó iránt, kit számos érdemei emeltek oly magas állásra.

— Allum pék, ki mérgezővel volt vádolva, valamint bűntársai is a törvényszék által föl lőnek mentve, ez ítéletre azon körülmény szolgált indokul, hogy a mérgezetek közt voltak Allumnak saját gyermekei is. Azonban a hatóság szükségesnek látja őt még tovább is őrizet alatt tartani, mint a közvélemény szerint veszélyes embert.

A „Times“ szerint a chinai császár engesztelékeny hangulatáról közölt tudósítás hivatalos távirati sürgönyben érkezett volt Bombayból Calcuttába. E hivatalos közlemény szerint a császár Jeh kormányzónak megparancsolta, hogy török szakad békét kössön az angollal.

— Washingtonból jelentik, hogy Mexico-val szerződés van kötve, mely által az egyesült — államok bizonyos pénzösszegért Sonorát és Cinaboát a kaliforniai tengerből uralkommal együtt maguknak megszerzik.

— A neufchateli kérdésben, ápril 3-án már a hetedik értekezleti ülés is megvált, a nélkül, mint látszik, hogy a nagy A-nál még tovább haladtak volna. Egy korábbi ülésről írják, hogy abban dr. Kern a royalisták kárpótlására vonatkozó porosz föltételeket kezdvén vitatni — azon megjegyzést tevék neki, miszerint „ezen föltételek igazságosoknak már elismervék, s ő egyszerűen csak igennel vagy nemmel jelentse Svájcz részéről, hogy elfogadja-e vagy nem. Ez utóbbi esetben pedig ellenjavaslatokat tenni szabadságában áll.“

— A schleswig-holsteini kérdésben most a francia felhivatalos „Patrie“ is erősíti, hogy azt nem fogják congressus elé terjeszteni, minthogy az tisztán német szövetségi ügy. A „Chronicle“ is Londonban pártolása alá veszi a schleswig-holsteini alkotmányos jogokat a dán kabinet ellen, remélvén hogy Anglia is nem sokára felhagyand az ő Dánország iránti vak rokonszenvével.

A „Schl. Z.“ egy levelezője szerint a német hatalmak dániávali alkudozásai félbeszakadtak; azonban a bécsi és berlini udvaroknál levő dán követek által a német hatalmak még egyszer fölhevítést kívánnak a koppenhágai kabinethez, hogy az eléjeterjesztett kívánatoknak három hét alatt igyekezzék eleget tenni. Ellenkező esetben, Austria és Poroszország kénytelenítve látván magokat komoly rendszabályokhoz nyulni, mi egyelőre csakugyan abban állna, hogy a kérdéses ügyet a német szövetség elébe vinnék.

Bécsi hírzár. Ápril. 4-kén a m. országúri urbéri papír 79/2 arany 7/2, ezüst 4/2.

Tulajdonos és felelős szerkesztő: BERDE ÁRON.

lomásra 300 e. ft. évi fizetéssel. A pályázók adják be oda szabályszerű kérelmeiket f. é. ápril. 25-éig.

A kolozsvármegyei cs. k. törv. szék f. é. márcz. 26-ról 2820 sz. a. felhívja Mikes Benczét ellene a cs. k. pénzügyvédség által az országközi alapítványnak tartozó 5000 e. ft. iránt indított kereset védelmére. Részire kirendelt ügyvéd Grois Ferdinánd.

A m.-vásárhelyi cs. k. járásbírószék f. é. márcz. 17-ről 2745 sz. a. felhívja gróf Teleki Sándort, ellene ugy gróf Rhédei Söfia, István és Gábor ellen, dr. Scheitz által, a Petráskó Katának tartozó 120 e. ft. iránt indított kereset védelmére. Tárgyalási határnap f. é. május 9 e. d. e. 9 órakor. Részire kirendelt ügyvéd Jakab János.

A beszercezmegyei cs. k. törv. szék f. é. január 31-ről 229 sz. a. felhívja gróf Bethlen Jánost ellene a cs. k. pénzügyvédség által a görög cathol. seminárium alapítványának tartozó 1000 e. ft. iránt indított kereset védelmére. Felelettel határidő 60 nap. Részire kirendelt ügyvéd Hofgräff Ján. helyettes Lang Dániel.

A fogarasi cs. k. járáshivatal mint törv. szék f. é. márcz. 7-ről 25 sz. a. felhívja fogarasi Bartok Ábel örököseit, ellenük, ügyvéd Nagy Zsigmond által, a Jakabfi Véronika tömegének tartozó 203 váltó ft. 37 kr. iránt indított kereset védelmére. Tárgyalási határnap f. é. május 7-e d. e. 10 órakor. Részire kirendelt ügyvéd Meszlányi Károly.

Nyomatott az ev. ref. főtanoda nyomdájában.